

linia tematyczna
MIASTO ZIELONE

Bank dobrych praktyk z miast szwajcarskich z zakresu bioróżnorodności

25 czerwca 2025 r., godz.10.00 – 12.00 ONLINE

POLSKO-SZWAJCARSKI Program Rozwoju Miast

Webinary prowadzone przez doradców ZMP w ramach Projektu (Komponentu) Predefiniowanego pn. „Wsparcie miast w efektywnym wykorzystaniu Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy” w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast dofinansowane przez Fundusze Szwajcarskie wspierające zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej i budżet państwa.

**Webinar został przygotowany przy
współpracy z partnerem szwajcarskim:
konsorcjum ENCO URBAPLAN**

ENCO Energie
Consulting

urbaplan

Webinar prowadzą

Lucyna Maury

Piotr Górka

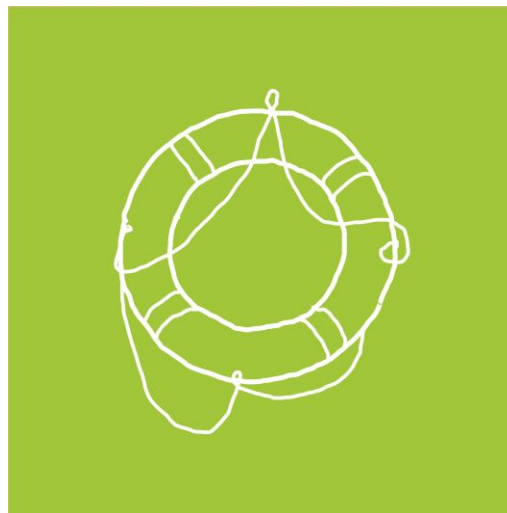

Program edukacyjny tej fazy Programu

- Program edukacyjny koncentruje się na dwóch kluczowych formach wsparcia: **cyklu webinarów** oraz **warsztatach stacjonarnych**, które już są realizowane, a odbędą się w **16 lokalizacjach** na terenie Polski.
- Ponadto odbywają się seminaria online pn. **Forum Rozwoju Lokalnego**, konferencja adresowana do miast-finalistów i warsztaty z partnerem szwajcarskim. Działa **Baza Wiedzy** na stronie www.wsparciemiast.pl oraz **Centrum Konsultacyjne**.
- Realizacja planu działań edukacyjnych obejmuje okres od rozpoczęcia oceny Wstępnych Propozycji Projektu do momentu podpisania umów o dofinansowanie z miastami laureatami.
- Fundamentem programu edukacyjnego pozostają webinary, których zaplanowano ponad 40, uporządkowanych **w 7 liniach tematycznych**.
- Webinary są dostępne dla kadry samorządowej ze wszystkich 139 miast uczestniczących w inicjatywie, niezależnie od statusu złożenia Wstępnej Propozycji Projektu (WPP).
- Uczestnicy, którzy wezmą aktywny udział w określonej liczbie webinarów, otrzymają **formalne zaświadczenie** potwierdzające udział w szkoleniach. Po szczegóły zapraszamy na www.wsparciemiast.pl

Miasto bezpieczne i odporne

Miasto przedsiębiorcze

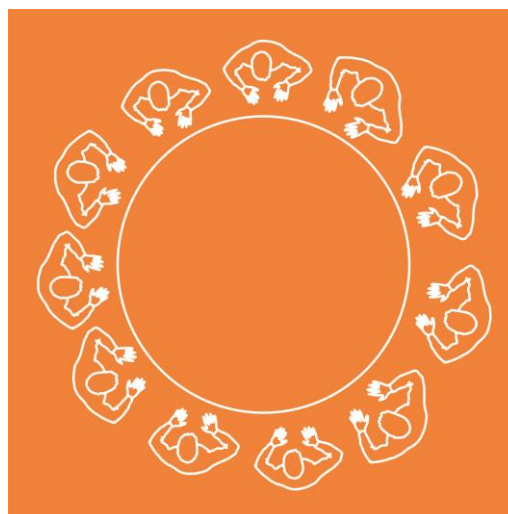
Miasto dostępne

Miasto zielone

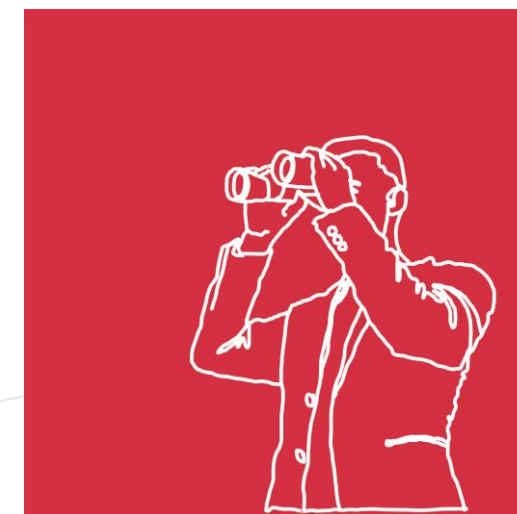
Miasto obywateli i współpracy

Miasto w działaniu

Miasto kompetencji i rozwoju

Miasto zielone

Webinar 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu

**Webinar 2: Bank dobrych praktyk z miast
szwajcarskich z zakresu bioróżnorodności**

Agenda webinaru

Powitanie i wprowadzenie	10:00 – 10:10
Część pierwsza – Strategiczne podejście do ekosystemów miejskich w Szwajcarii	10:10 – 10:35
• Kompetencje i logika polityki krajowej • Dokumenty kształtujące podejście do miejskich ekosystemów- poziom kantonalny • Narzędzia, wytyczne i system certyfikacji	
Część druga – Strategie i konkretne działania	10:35 – 11:00
• Aarau- strategia adaptacji do zmian klimatu • Sion- projekt ACCLIMATASION	
Część trzecia – dobre praktyki miast szwajcarskich	11:00 – 11:20
Dyskusja	11:20 – 11:30
Podsumowanie i zakończenie spotkania	11:30 – 11:40

Korzyści

Podczas webinarium pokażemy uczestnikom jak strategie dotyczące zapobiegania skutkom zmian klimatycznych przekładają się na konkretne działania z obszaru bioróżnorodności w miastach w Szwajcarii.

Webinarium dostarczy konkretnych **narzędzi i zaleceń**, które mogą być wdrażane w projektach urbanistycznych, konkursach architektonicznych czy politykach miejskich.

Celem webinarium jest także udzielenie wsparcia w podejmowaniu świadomych, systemowych działań na rzecz zielonych, odpornych i przyjaznych mieszkańcom miast.

Współpraca bilateralna z miastami szwajcarskimi

S-PPW zachęca polskie miasta do podjęcia partnerskiej współpracy z miastami szwajcarskimi w celu wzmocnienia potencjału instytucjonalnego oraz dwustronnych stosunków między Polską a Szwajcarią.

W pierwszym etapie naboru polskie miasta zarezerwowały budżet na przyszłą ewentualną współpracę z miastem szwajcarskim, a także przedstawiły informacje na temat oczekiwań i proponowanych obszarów współpracy.

W drugim etapie naboru nastąpi identyfikacja i nawiązanie współpracy z potencjalnymi miastami partnerskimi w Szwajcarii, a także zaprojektowanie wspólnych działań w uzasadnionych przypadkach.

Część 1

Miejskie ekosystemy w Szwajcarii

Dlaczego poświęcamy dużo uwagi bioróżnorodności?

Wzrost temperatur
fale upałów

Ekstremalne opady
Powodzie miejskie

Susze i niedobory wody

Dlaczego bioróżnorodność jest istotna?

Zagrożenie dla grup
wrażliwych

Ekstremalne zjawiska
pogodowe

Wyzwania związane z
planowaniem
przestrzennym

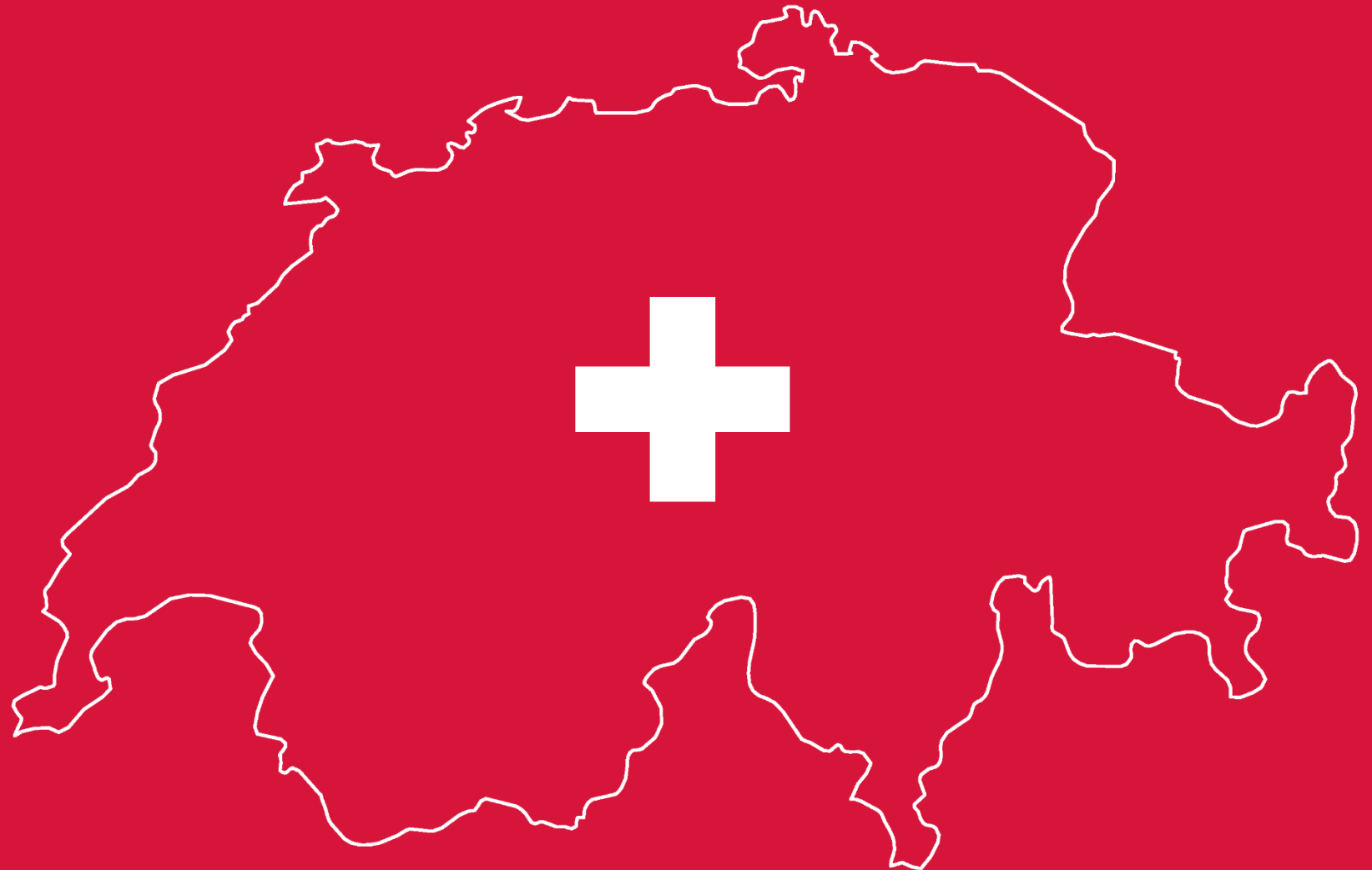

Presja społeczna

Szwajcaria

Strategiczne podejście do
ekosystemów miejskich
w Szwajcarii

Miasta w Szwajcarii mają te same problemy i ich celem jest:

- Łagodzenie skutków upałów
- Wspieranie bioróżnorodności
- Ograniczenie ryzyka powodzi

Zdecentralizowany model zarządzania w zakresie planowania przestrzennego i ochrony środowiska

- **Poziom krajowy:** Rząd federalny wyznacza kierunki strategiczne poprzez polityki i ramy środowiskowe.
- **Poziom kantonalny:** Kantony odgrywają kluczową rolę w realizacji i regulacji. Są odpowiedzialne za dostosowanie celów krajowych do warunków regionalnych.
- **Poziom gminny:** Gminy mają znaczną autonomię w planowaniu i kształtowaniu przestrzeni miejskiej.

Podsumowując:

Poziom krajowy zapewnia **solidne wsparcie** koncepcyjne i kierunek polityczny, jednak **realna siła wdrażania** działań leży po stronie kantonów i miast.

Przykład: Bazylea- Miasto

**Obowiązek zielonych dachów
(od 2002 r.).**

Wszystkie płaskie dachy o
powierzchni powyżej 100 m²
muszą zostać zazielenione.

Przewodnik dla gmin

Opracowanie

Szwajcarskie Stowarzyszenie Gmin (SGV)

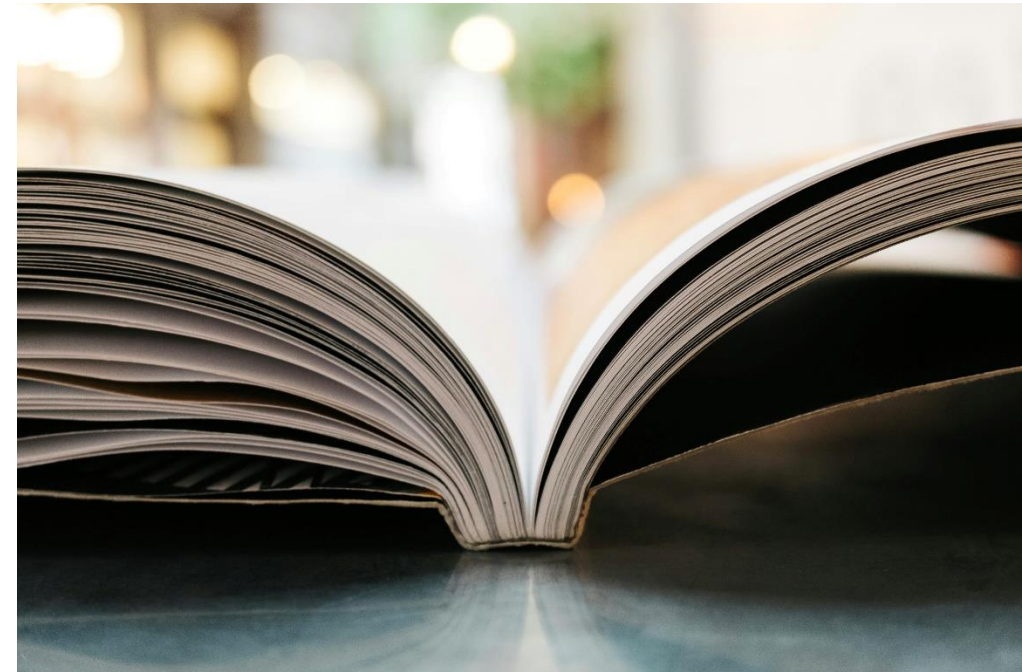
Dla kogo

Poradnik skierowany jest do administracji gminnych, osób pełniących funkcje publiczne oraz zaangażowanych obywateli.

Co oferuje

- Podstawy prawne i strategiczne;
- Dwanaście studiów przypadków;
- Szczegółowe instrukcje dla poprawy bioróżnorodności;
- Dane kontaktowe oraz informacje o możliwościach finansowania.

[171800_Biodiversität_d_\(001_040\).indd](#)

Certyfikat

Grünstadt Schweiz (Zielone Miasto Szwajcaria)

to ogólnokrajowy program certyfikacji, który od 2016 roku wyróżnia szwajcarskie gminy za ich zaangażowanie w zrównoważone zarządzanie terenami zieleni.

- Przyznaje odznaczenia w trzech kategoriach: brązowej, srebrnej i złotej;
- Obejmuje ocenę 40 działań w różnych obszarach, takich jak planowanie, budowa, utrzymanie i komunikacja;
- Duże miasta, takie jak Zurych, Bazylea i Lozanna, otrzymały złoty certyfikat, co świadczy o ich najlepszych praktykach w integrowaniu terenów zielonych z rozwojem miejskim.

<https://www.gruenstadt-schweiz.ch/de/>

Platforma „Sponge City” (Miasto-Gąbka)

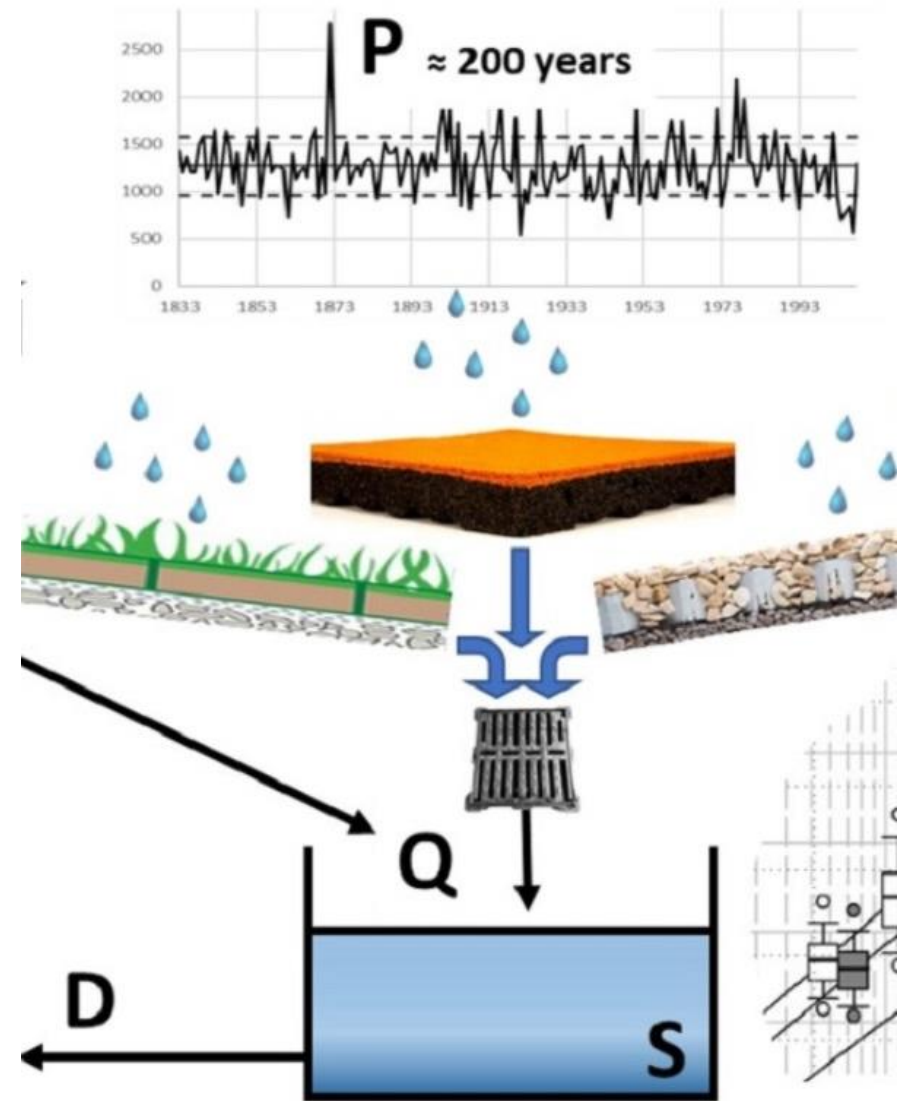
Platforma informacyjna „Sponge City” wspiera szwajcarskie gminy w przekształcaniu się w „miasto- gąbkę”.

Udostępnia:

- praktyczne wskazówki;
- narzędzia planistyczne;
- wiedzę techniczną.

Prezentuje projekty pilotażowe i ułatwia transfer wiedzy.

<https://sponge-city.info/>

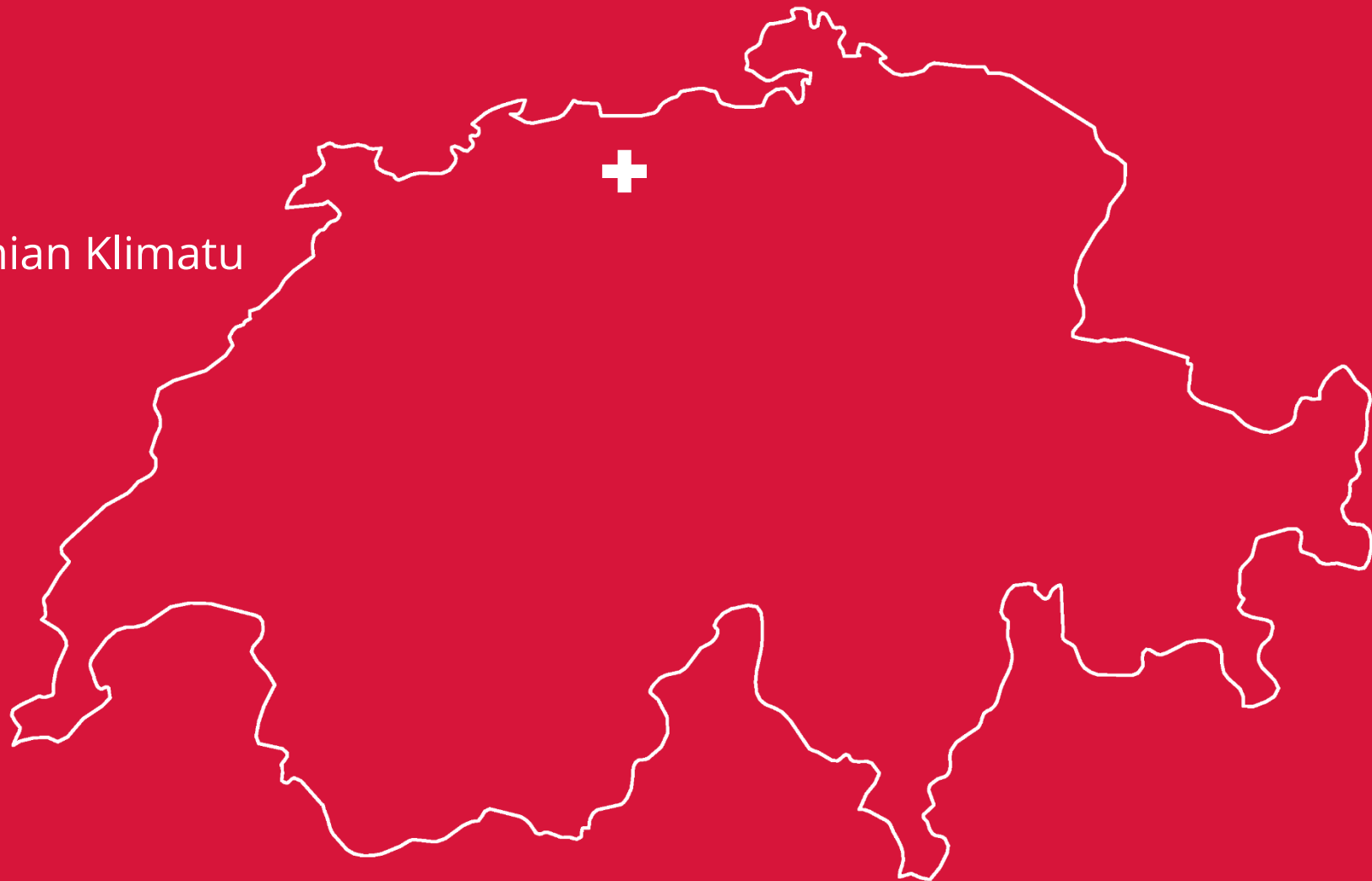
Część 2

Kompleksowe podejście miast Aarau i Sion

Aarau

Strategia Adaptacji do Zmian Klimatu

Aarau

Aarau – gmina miejska
siedziba kantonu Argowia oraz okręgu Aarau
Liczba mieszkańców 21 807

Dlaczego potrzebna jest strategia?

- Wzrost temperatury w miastach – nawet o 10°C wyższy niż w okolicach.
- Zagrożenia dla zdrowia – upały i tropikalne noce wpływają szczególnie negatywnie na osoby starsze, chore, dzieci i kobiety w ciąży.
- Konsekwencje ekonomiczne – spadek wydajności i koncentracji w pracy.

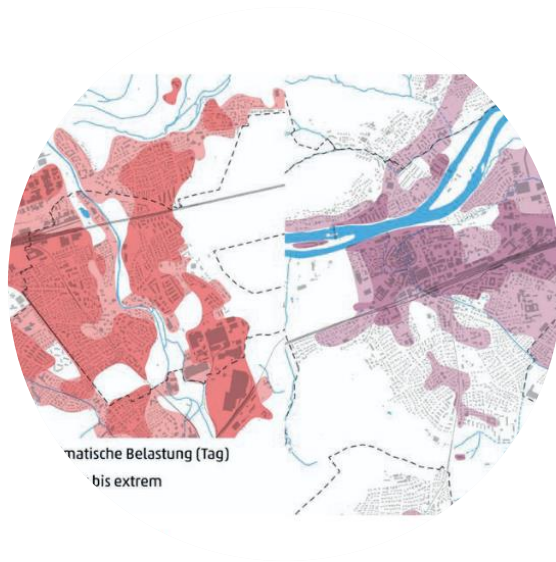
Cele strategiczne Aarau

- Ochrona systemu przepływu chłodnego powietrza.
- Tworzenie strukturalnego efektu chłodzącego przez zieleń i przestrzenie otwarte.
- Redukcja upałów poprzez roślinność, wodę i odpowiednie materiały.
- Wspieranie klimatycznie dostosowanych zachowań mieszkańców i administracji.

Trzy, główne narzędzia planistyczne

Plan redukcji
skutków upałów

Plan systemu odciążenia
przestrzenie zielone

Plan systemu przepływu
chłodnego powietrza

Priorytetowe działania

Zwiększenie
+ świadomości
mieszkańców

Zielone przestrzenie
i drzewa

Retencja wody deszczowej
Miasto gąbka

Materiały nawierzchni

Sion

Projekt **ACCLIMATASION**

Sion-Miasto

Kanton Valais

Projekt ACCLIMATASION

Miasto Sion, we współpracy z Fundacją na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Regionów Górskich, zostało wybrane do realizacji projektu związanego z adaptacją miast do zmian klimatycznych — to właśnie **ACCLIMATASION**.

Był to projekt pilotażowy i dziś już można podsumować jego rezultaty.

ACCLIMATASION en quelques mots

La Ville s'engage...

Des projets aussi pour le domaine privé

Pour une prise de conscience

Revue des médias

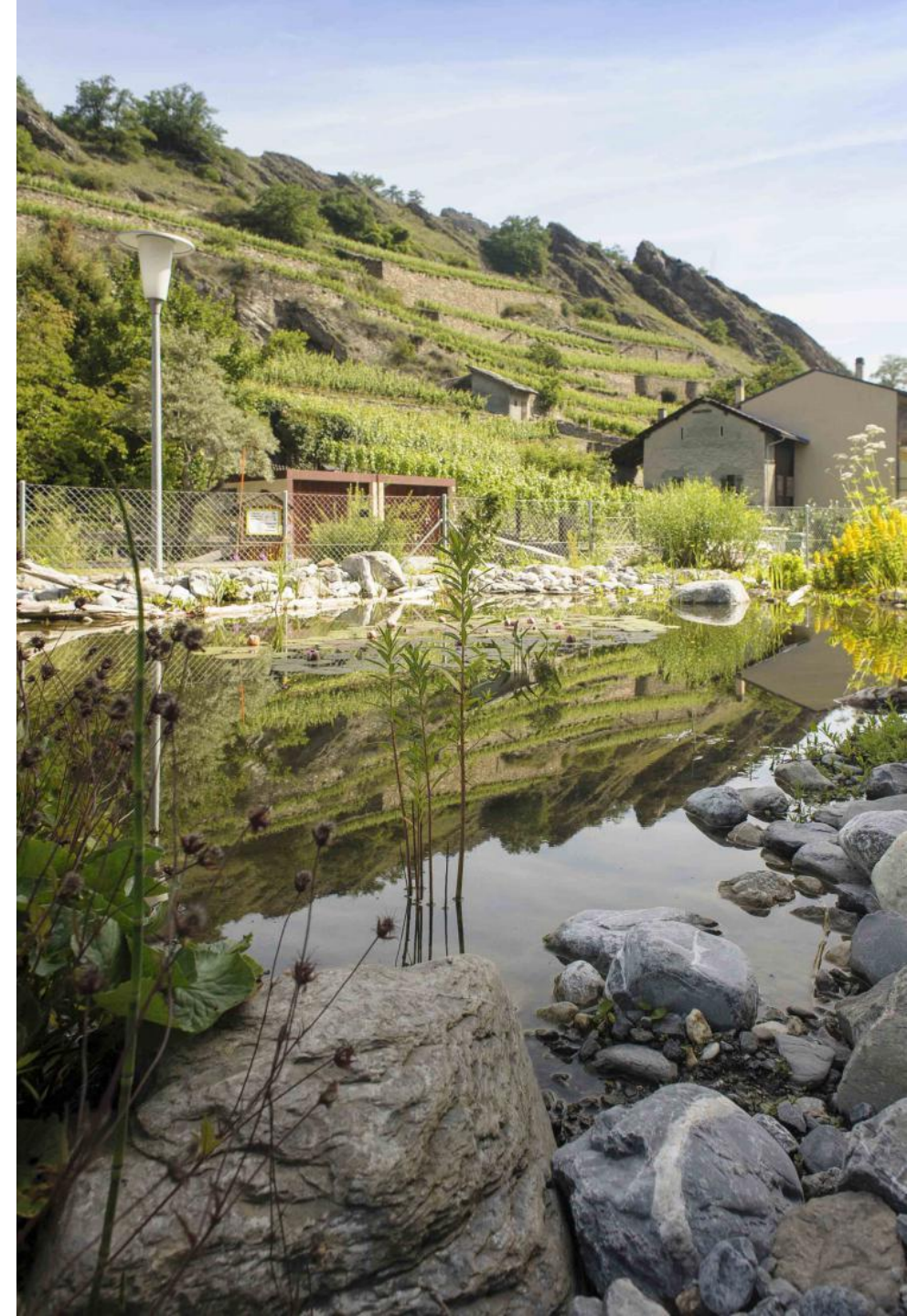

Guide AcclimataSion

Cele projektu

- Tworzyć przestrzenie publiczne, w których dominuje **zielen i woda**.
- Wspierać **projekty prywatne dostosowane do cieplejszego klimatu**.
- **Dostosować narzędzia planowania przestrzennego** do wyzwań klimatycznych.
- **Uświadamiać decydentów i społeczeństwo** na temat dobrych praktyk poprzez wydarzenia otwarte dla wszystkich.
- **Dzielić się zdobytym doświadczeniem** z innymi szwajcarskimi miastami poprzez upowszechnianie sukcesów i porażek projektu.

Zrealizowano 26 działań

Przekształcenie
trawników przy rondach

Tworzenie biotopów w
zagłębieniach terenu

Zmiana utwardzonych
nawierzchni na glebę

Nabór projektów

Z pomocą ekspertów wybrano projekty do realizacji.

Laureaci uzyskali wsparcie finansowe na realizację swoich pomysłów.

Dzięki współpracy z architektem krajobrazu określono charakter zieleni – typy roślin, ich układ, wielkość, kształt i gęstość.

Pokazano w jaki sposób realizować wytyczne dokumentów planistycznych.

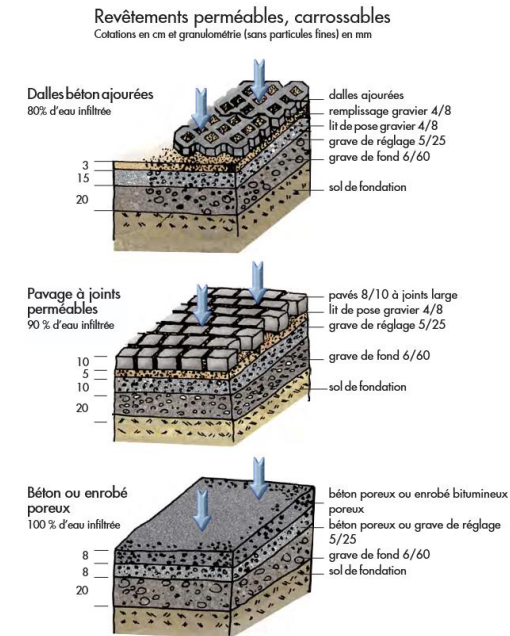
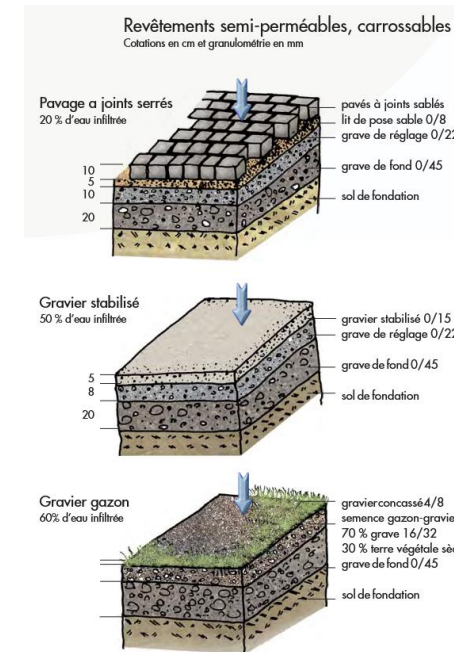
Przewodnik AcclimataSion

Opracowano przewodnik po zagospodarowaniu terenów zewnętrznych.

Publikacja, opracowana we współpracy z **HEPIA** (Wyższa Szkoła Krajobrazu, Inżynierii i Architektury w Genewie).

Składa się z **16 kart informacyjnych**, które omawiają **3 główne tematy**: roślinność, gleba i woda.

Przewodnik skierowany jest do właścicieli prywatnych, którzy chcą zagospodarować swoje tereny zewnętrzne, a także do profesjonalistów zajmujących się tą tematyką.

Część 3

Dobre praktyki wdrażane przez gminy

Buchs

Adaptacja do zmian klimatu

Buchs- miasto

Miasto nad Renem,
przy granicy z Liechtensteinem

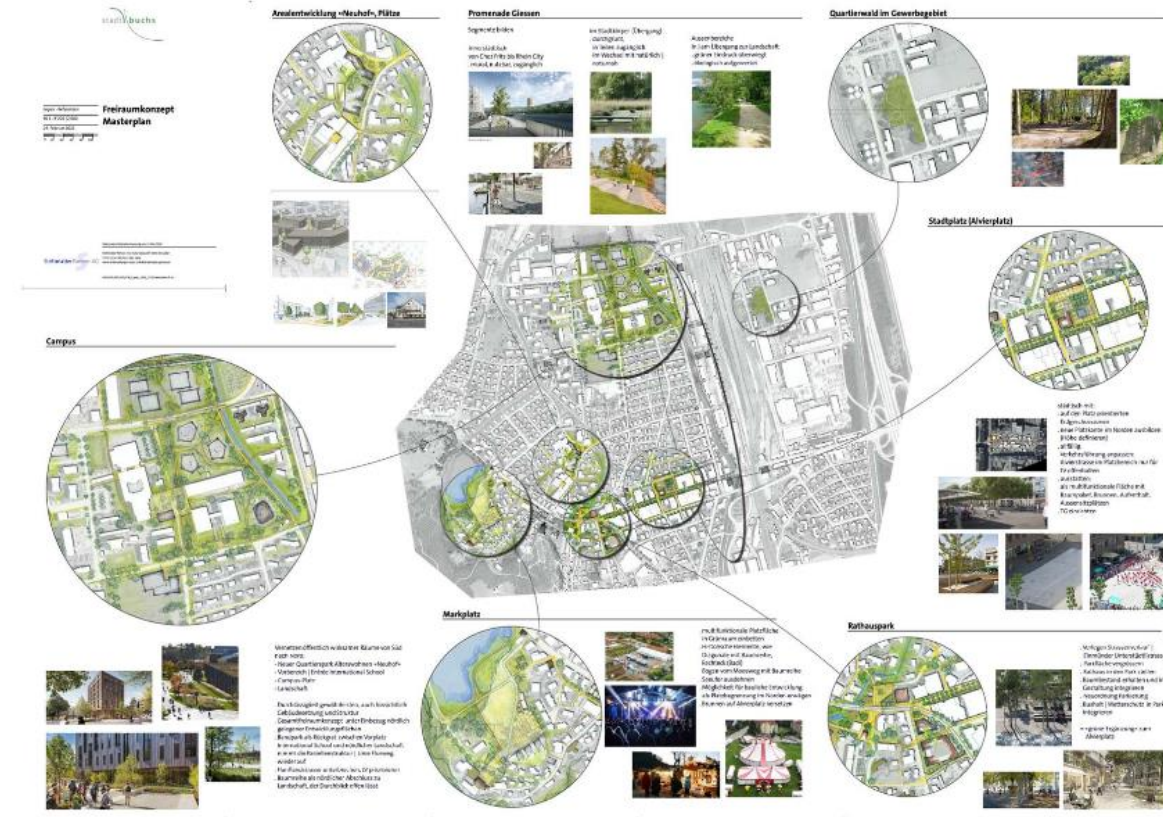

Po pierwsze, rewizja treści dokumentów

Zrewidowano treść dokumentów, takich jak:

- Plan zagospodarowania terenu;
- Procedura uzyskiwania pozwolenia na budowę.

Zmieniono lokalne przepisy budowlane.

Nowe wytyczne

- Nowy wskaźnik powierzchni zielonej;
- Wymóg stosowania przed ogródków w centrach miast;
- Dachy energetyczno-zielone;
- Przepuszczalne nawierzchnie;
- Nowe nasadzenia na terenach miejskich – gdzie tylko możliwe;
- Szczególnie dużą uwagę poświęcono terenom wokół szkół.

Miejsca parkingowe

Brak utwardzonych miejsc parkingowych w całym mieście Buchs.

Odrębny budżet na nasadzenia drzew

Rorschach

Projekt „Rorschach się zazielenia”

Rorschach się zazielenia!

Hasło odnosi się do projektów drogowych i parkingowych, które uwzględniają m.in. elementy koncepcji **miasta gąbki** oraz działania na rzecz wspierania bioróżnorodności.

Rorschach informuje również swoich mieszkańców o znaczeniu bioróżnorodności i zachęca ich do podejmowania działań we własnych ogrodach.

W ciągu ostatnich czterech lat na terenie miasta Rorschach – które zajmuje zaledwie 1,7 km² – posadzono ponad 300 drzew!

Nie tylko w parkach ale także na ulicach

Więcej drzew

Animation: Selica Media

Potencjał ogrodów

Ogrody mają ogromny potencjał w zakresie wspierania bioróżnorodności i pozytywnego wpływu na klimat.

W dobie zmian klimatu i powstawania tzw. „wysp ciepła” ogrody mogą odgrywać kluczową rolę w chłodzeniu miasta.

Właściciele ogrodów mogą wiele zdziałać!

Bezpłatny poradnik „Klimatyczny ogród”

Opracowany przez miasto poradnik zawiera praktyczne porady i pomysły na rzecz bioróżnorodności i poprawy mikroklimatu.

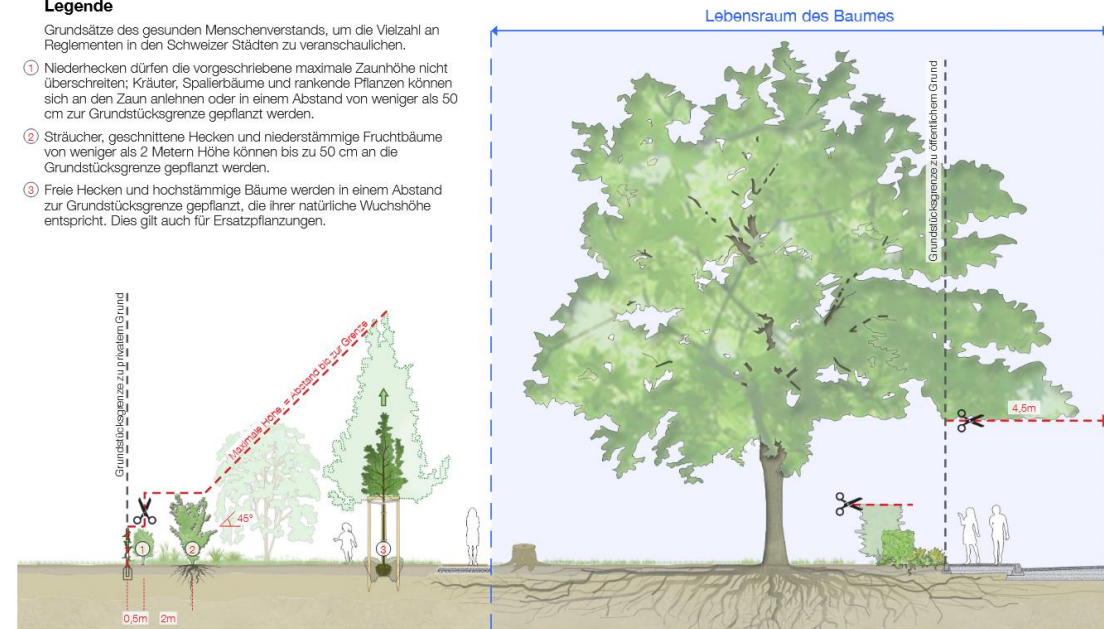
Poradnik można pobrać ze strony internetowej miasta lub odebrać w wersji papierowej w Miejskim Ogrodnictwie – także podczas spacerów edukacyjnych.

Pflanzabstand und Lebensraum des Baumes

Legende

Grundsätze des gesunden Menschenverstands, um die Vielzahl an Reglementen in den Schweizer Städten zu veranschaulichen.

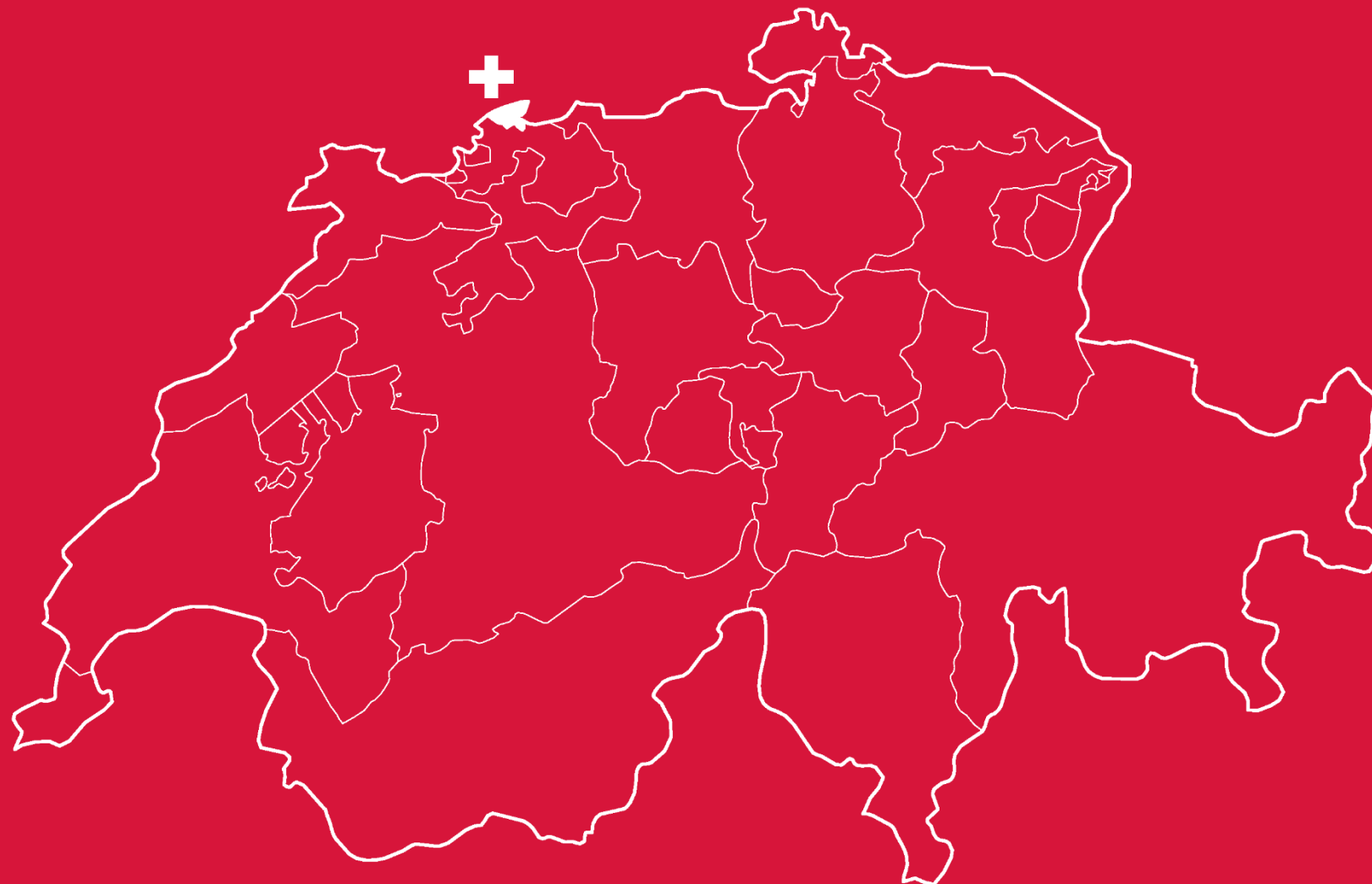
- ① Niederhecken dürfen die vorgeschriebene maximale Zaunhöhe nicht überschreiten; Kräuter, Spalierbäume und rankende Pflanzen können sich an den Zaun anlehnen oder in einem Abstand von weniger als 50 cm zur Grundstücksgrenze gepflanzt werden.
- ② Sträucher, geschnittene Hecken und niederstämmige Fruchtbäume von weniger als 2 Metern Höhe können bis zu 50 cm an die Grundstücksgrenze gepflanzt werden.
- ③ Freie Hecken und hochstämmige Bäume werden in einem Abstand zur Grundstücksgrenze gepflanzt, die ihrer natürlichen Wuchshöhe entspricht. Dies gilt auch für Ersatzpflanzungen.

Bazylea

Place zabaw inspirowane
naturą.

Bazylea

173.552

ein Eldorado für Kinder

Park Erlenmattpark II znajduje się w Bazylei w dzielnicy Erlenmatt West.

Powstał na terenie dawnego dworca towarowego, który przekształcono w „dziką” przestrzeń krzyżującą różnorodne ekosystemy.

Erlenmattpark w Bazylei jest doskonałym przykładem na to, jak rewitalizacja terenów miejskich może harmonijnie łączyć zrównoważony rozwój z troską o bioróżnorodność.

Zabawa w naturze

Projekt wykonany w duchu naturalistycznym – obejmuje wyspy drzew, łąki oraz rodzime gatunki roślin.

Jako przestrzeń wielofunkcyjna służy lokalnej społeczności jako miejsce spotkań i integracji mieszkańców.

Pełni funkcję korytarza ekologicznego, łącząc się z pobliskim terenem rekreacyjnym Lange Erlen.

Place zabaw inspirowane naturą

Zurych

Zielone dachy w Zurychu

Zielone dachy w Zurychu

Zgodnie z przepisami budowlanymi i planistycznymi Zurychu, od 1991 roku zielone dachy są **obowiązkowe** w przypadku nowych budynków oraz gruntownych renowacji, jeśli dach jest płaski i nie pełni funkcji tarasu.

Miasto opracowało szczegółowe wytyczne dotyczące zakładania zielonych dachów.

Integracja z fotowoltaiką

Zurych zachęca do łączenia zielonych dachów z instalacjami fotowoltaicznymi.

Podwyższone panele słoneczne mogą sprzyjać bioróżnorodności poprzez tworzenie zacienionych nisz, a jednocześnie korzystają z efektu chłodzenia roślinności, co zwiększa ich wydajność.

Wsparcie finansowe

Zurych oferuje bezpłatne konsultacje w zakresie planowania i utrzymania zielonych dachów. Ponadto, w ramach programu **„Stadtgrün”** przyznawane są dotacje na projekty zwiększające ilość zieleni miejskiej i wspierające bioróżnorodność.

Warto wiedzieć

Miasto gąbka

To podejście urbanistyczne, które zakłada tworzenie systemów umożliwiających **zatrzymywanie, magazynowanie i kontrolowane uwalnianie wody opadowej** w przestrzeni miejskiej.

Jedno drzewo= 5 klimatyzatorów

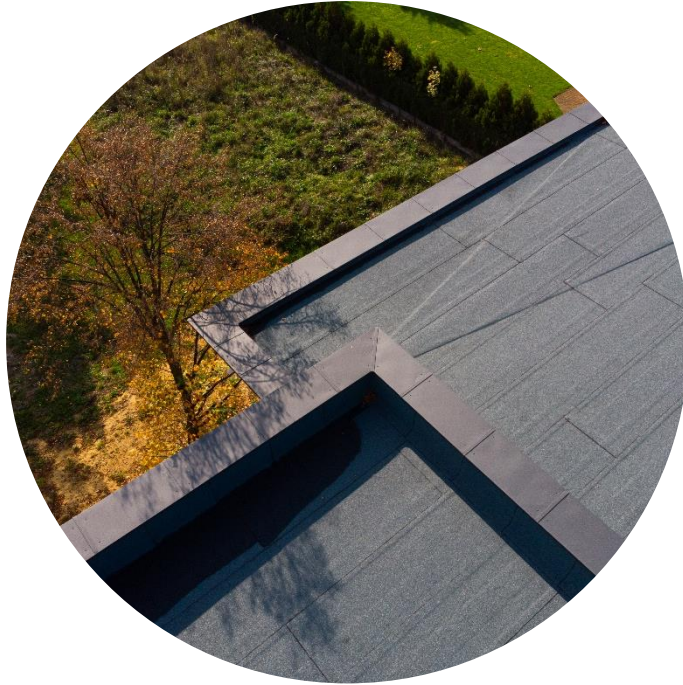
=

Nagrzewanie dachów

80

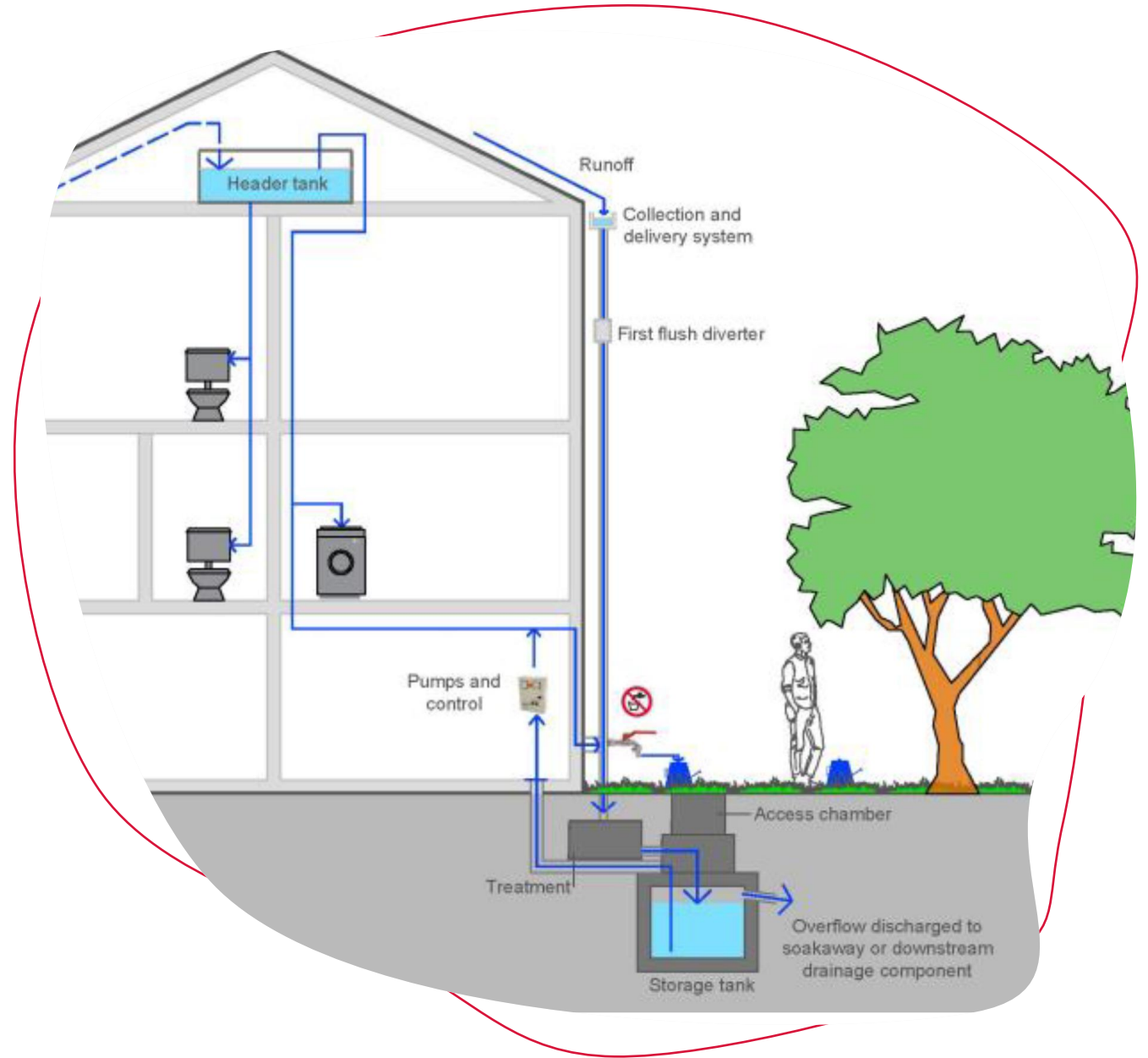
29

Szara woda

W niektórych miastach używa się **oczyszczonej wody szarej** (z pryszniców i zlewów) do zraszania ulic – w celu ich schłodzenia, bez marnowania pitnej wody.

Nocne różnice temperatur

25

15

menti.com
nr

4758 5289

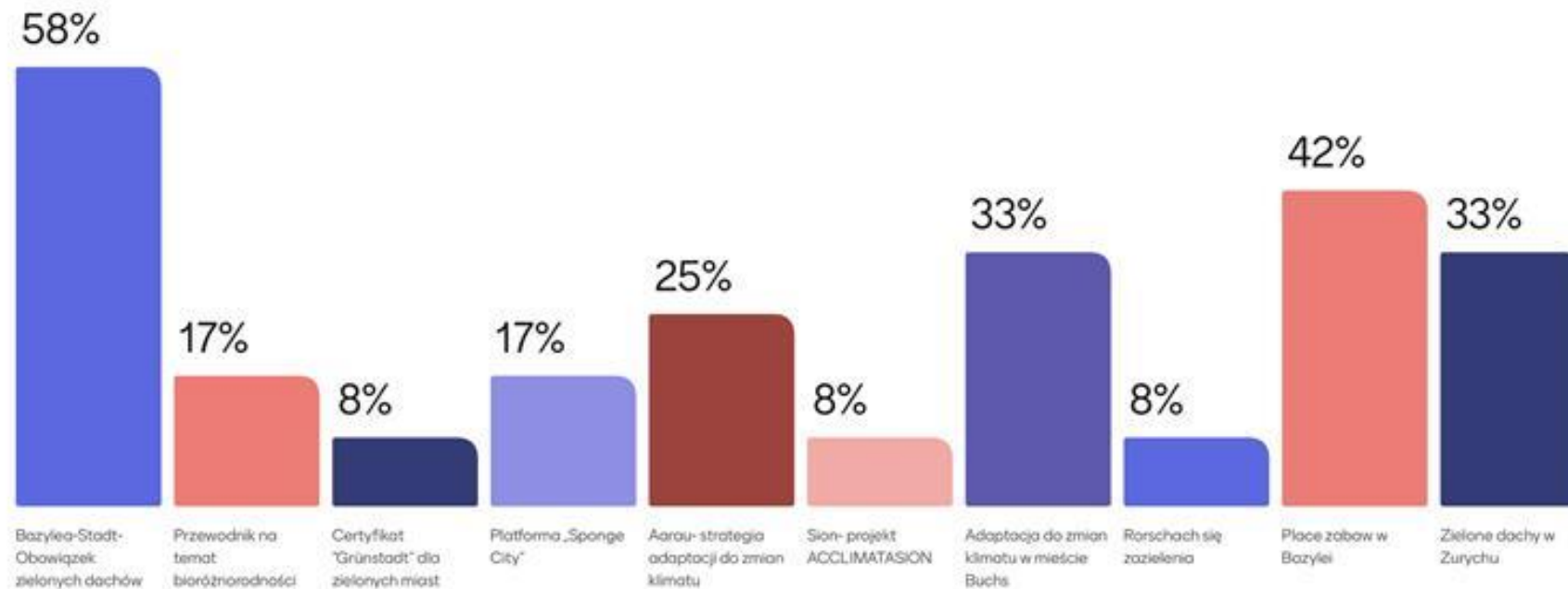

Wynik sondy:

Join at menti.com | Use vote code 4758 5289

Mentimeter

Która praktyka wydaje się Wam najciekawsza? (max. 3)

Chmura dobrych praktyk z polskich miast:

Join at menti.com | Use vote code 4758 5289

 Mentimeter

Jakimi praktykami chcielibyście się pochwalić? (hasłowo)

zielone wiaty przystankow
zbieranie deszczowki
miejskie ule łapanie wody deszczowej
naszdzenia roslin miododa zielone podwórka
zbieranie deszczówki
zielone przystanki ścieżki ze zrębków
nasadzenia zielone dachy parkingów
ścieżki rowerowe
nasadzenia zieleni
sad miejski

Sesja pytań i odpowiedzi, dyskusja

Centrum Konsultacyjne – Miasto Wiedzy

Centrum Konsultacyjne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast - pytania

Centrum Konsultacyjne oparte jest na dwóch komponentach.

- **MIASTO W DZIAŁANIU**

Komponent wspierający miasta-wnioskodawców w przygotowaniu i wdrażaniu projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast. Dotyczy m.in. opracowania Kompletniej Propozycji Projektu, zasad wdrażania, sprawozdawczości, kwalifikowalności wydatków, zamówień publicznych, promocji czy współpracy bilateralnej.

- **MIASTO WIEDZY**

Komponent wspierający rozwój wiedzy poprzez rozwinięcie tematów z webinarium, szkoleń i spotkań Związku Miast Polskich.

Zapraszamy do zadawania pytań. Zwracamy uwagę, że przy każdym pytaniu **można**:

- wybrać komponent;
- **zadać pojedyncze pytanie** w każdym komponencie.

Formularz dopuszcza zadanie **maksymalnie pięciu, różnych pytań**.

Odpowiedzi przesyłane są **osobno na każde** z zadanych pytań.

* Wymagane

1. (1) Proszę wybrać komponent: *

☐ Miasto w działaniu

☒ Miasto wiedzy

**czas na ankietę
ewaluacyjną**

linki w czacie

Zapraszamy na kolejne webinary w innych liniach tematycznych.

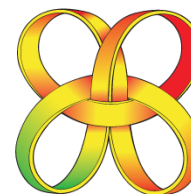
Szczegóły i kalendarz wydarzeń na www.wsparciemiast.pl

SZWAJCARSKO-POLSKI

Program Współpracy

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH